

"A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó."
/KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”
nyelvhasználati verseny országos döntőjére
gimnazisták
számára

Sátoraljaújhely
2004

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

A XIX. század végének modern melabúját költészetté emelő Vajda János életművében a Ginához írott versek meghatározó jelentőségűek.

2. Milyen toldalékokat talál a példamondatban aláhúzott szóvégeken?

Ez a filmsorozat a nemzettudat ébredt álhoz szere ne hozzájárul ni.

3. Értelmezze a példamondat aláhúzott szavait!

A pénz története kezdődött a nemesfémből vert érmékkel, folytatódott a papírra nyomott bankjegyekkel, majd a ceszekkel és értékpapírokkal.

4. Fogalmazza meg a költőnek versbe foglalt gondolatai alapján az évszakok jellegzetességeit egy-egy mondatban.

A tavasz: zöld festék.

A nyár: forró higany.

Az ősz: esőköpeny.

A tél: vagy és fűtés. /Kosztolányi/

5. Értelmezze az összetételt, illetve szókapcsolatot!

szárazföld - száraz föld

vezetőállás - vezető állás

6. Melyik nyelvi rétegre jellemző a példamondatokban aláhúzott három szó?

a. A Parlament új törvényt alkotott.

b. A miniszter módosító rendeletet bocsátott ki.

c. A polgármester új szabályt terjesztett a képviselő-testület elé.

7. Foglalja mondatba háromféle jelentéssel a ment szóalakot!

8. Fejezze ki egyetlen szóval a következő meghatározásban foglaltakat!

A tervszerű pénzforgalomról gondoskodó szervezet, illetve pénz adásvételével és hitelek nyújtásával foglalkozó intézmény.

9. Határozza meg lehetőleg pontosan pénz szavunk alapjelentését!

10. Jellemezze röviden a példamondatban említett két írásművet!

A könyvben a szerző tárcáit és karcolatait gyűjtötte össze.

11. Helyettesítse megfelelő magyar szavakkal a példamondatban előforduló idegen szavakat!

A szakemberek terveiben gyors modernizáció, azonnali racionalizáció, ésszerű centralizáció szerepel.

12. Nevezze meg mai szóhasználattal a példamondatokban előforduló régies szavakat!

- a. Miattam ne csináljatok nagy parádét.
- b. Régen a falusi nők pendelyt viseltek.
- c. "Prókátoromat tegnap hozák hozzám ..." /Kazinczy/

13. Minősítse az állítmányok hangulati értékét a mondatokban!

- a. Ajándékával meglepetést szerzett.
- b. Ellenkezése meglepetést okozott.
- c. Fellépése meglepetést keltett.

14. Pótolja a hiányzó írásjeleket a következő tagolatlan szövegben! Ahol indokoltnak tartja, kezdjen új mondatot!

Én magam nem vagyok az ünneplésnek barátja bár elismerem szép a nagy emberi érzés szép az tömegbe gyűlni s együtt dicsérni az Istent szép az ha az emberi lelkek összefonódnak egységbe tömörülnek együtt emelik szemüket az égre és egy ütemben dobban a szívük a magasság felé mert hisz ennek a kis emberi életnek amelybe belepottyantunk az ad mélyebb értelmet s értéket ha legalább vágnyi érezni s ihleni bírjuk a Létezés kozmikusságát. /Móricz Zsigmond/

15. Jelölje a Beszélni nehéz rádióműsor megfejtésében alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

Célunk, hogy a folyóirat volt és mostani olvasói,
Cikkírói és szerkesztői közötti kapcsolat élő legyen.

16. Elemezze a példamondatokat a tagmondatok fajtája és viszonya szerint!

- a. 2004 május elsején a kis ipolyszögi falucskában a templom délben megszólaló harangját hallgatva ünnepeltük hogy a Szlovákiában élő magyarok egy lépéssel közelebb kerültek az anyaországához.
- b. Napjaink embere kevés magánlevelet ír, ugyanis a mobiltelefon - ha nem vette is át az írott levél helyét - jelentősen csökkentette szerepét.
- c. Mindig vannak emberek, akiknek személyes érzelmei, gondolatai családjukhoz kötődnek, de hivatásuk, elkötelezettségük révén ezek az egész nemzetre is kiáradnak.
- d. A filmből megtudhatjuk, hogy mi mindenre képesek emberek azért, hogy gyűjthessék azt, amit szeretnek.

17. Mi a hiba nyelvhelyességi szempontból a példamondatokban? Javítsa is őket!

- a. A cég, aki a hirdetést megjelentette, nem is létezik.
- b. Egyenlőre nem utazunk el.
- c. A XIII. századra szinte minden magyar település rendelkezett templommal.
- d. Egyhangúan választották meg vezetőnek.

18.Állapítsa meg, milyen műfajba sorolhatók a szövegrészek! Válaszát röviden indokolja is!

a. Nagy László és Szécsi Margit emléktábláját ma délután három órakor avatják fel a költők egykori lakóházán a fővárosban.

b. 1883 április 3-án születtem Szegeden abban a házban, amelyben Petőfi Zoltán is lakott: Papnak készültem, majd tanár lettem a magyar végeken. Részt vettem a Holnap irodalmi forradalmában, és évek óta Szegeden élek a költészetnek. Eddig hat verseskötetemet jelent meg. /1927./

c. Az eb tulajdonosa köteles ebét úgy tartani, hogy az eb a házban vagy annak szomszédságában lakók nyugalmát indokolatlanul ne zavarja, anyagi kárt ne okozzon, testi épséget és egészséget ne veszélyeztessen.

d. Az egész világból ez az öböl az a hely, ahol a magyarnak közvetlen köze volt a tengerhez. Visszajárok ide, örülök, ha valamelyik fiúmei öslakó magyarul felel kérdéseimre, szeretek sétálni Abbázia és Lovrana között, a babérillatú tengerparti sétaúton, ahol szüleink és nagyszüleink udvaroltak egymásnak.

19. Írjon két-két szólást és közmondást a kő kulcsszóval! Értelmezze is őket röviden!

20. Egy aktatáskát talált a parkban. Benne egy lezárt, de bélyeg és bélyegző nélküli levél. A címzés: Kovács Péter, Pécs, Kert u. 8. Feladónak csak ennyi: G. J. Hajmáskér.

Kérdezze meg levélben a címzettet: ki lehet a feladó, mert a táskát vissza akarja juttatni neki.

21. Felhívást olvasott: nyári munkára. Kérdezze meg néhány sorban: mennyi a munkaidő, és mi az alsó korhatár!